

УДК 342.92

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ДРІБНЕ ВИКРАДЕННЯ ЧУЖОГО МАЙНА

Бабич В.А., Таранюк Т.О.

Університет державної фіскальної служби України

У статті досліджується проблема правового регулювання процедури здійснення адміністративних проваджень у справах про дрібне викрадення чужого майна. А також зазначається вартість майна, згідно якого здійснюються розмежування, власне, між дрібним викраденням чужого майна та крадіжкою, що в подальшому впливає на процедуру розгляду справи.

Ключові слова: крадіжка, викрадення, шахрайство, привласнення, розтрата, адміністративне провадження.

Постановка проблеми. Через низький рівень матеріальної забезпеченості та низької правової культури суспільства, стала характерною проблема збільшення правопорушень у сфері приватної власної, а саме – збільшилися випадки дрібного викрадення чужого майна. Дане протиправне діяння є одним із найпоширеніших з групи правопорушень проти власності, які є найнебезпечнішими, так як посягають на приватну власність. Досить часто, через незначну цінність викраденого майна, провадженням по даних справах не надають відповідної уваги, що призводить до формування у правопорушників почуття всюдозволеності, яке спонукає їх на вчинення в майбутньому не лише більш тяжких правопорушень, а й злочинів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, що стосуються провадження у справах про адміністративні правопорушення в цілому та провадження у справах про дрібне викрадення чужого майна, були досить детально розглянуті у працях таких науковців як: В.Б. Авер'янов, С.М. Алфьоров, Ю.П. Битяк, С.В. Ващенко, І.П. Голосніченко, Ю.В. Гридасов, В.В. Долежан, О.В. Кузьменко, О.В. Негодченко, О.І. Остапенко, М.М. Тищенко.

Нерозкриті питання. Хоча на даному етапі розвитку адміністративних проваджень важливе місце приділяється вдосконаленню цієї процедури та її спрощенню, для швидкого та ефективного розгляду справ, немає чіткого розмежування у тому, що стосується відмінності крадіжки (що регулюватиметься кримінальним законодавством) та дрібного викрадення чужого майна (що підлягає під сферу регулювання адміністратив-

ним законодавством), тому хотілося б звернути увагу саме на це питання.

Ціль статті вивчити та проаналізувати порядок процесуальних дій, які необхідно здійснити під час розгляду справ про дрібне викрадення чужого майна шляхом крадіжки, шахрайства, привласнення чи розтрата, докладно розглянувши кожен з шляхів викрадення.

Виклад основного матеріалу. З розвитком відносин в різних сферах суспільного життя з'явилась необхідність створення способів, за допомогою яких особи, учасники цих правовідносин, мали змогу реалізовувати свої права та законні інтереси, а в разі їх порушення розраховувати на захист. Засобом відновлення порушених прав та встановлення справедливості є притягнення винної особи до юридичної відповідальності. Одним з видів юридичної відповідальності є адміністративна. Притягнення до адміністративної відповідальності осіб, які вчинили правопорушення, відбувається через діяльність уповноважених органів, яка врегульовується нормами адміністративного процесуального права і має назву провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Провадження у справах про адміністративні правопорушення – це комплекс взаємопов'язаних та взаємообумовлених процесуальних дій, спрямованих на своєчасне, повне і об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її в точній відповідності з законодавством, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, запобігання правопорушенням, виховання громадян в дусі

додержання законів, зміцнення законності, які здійснюються спеціально уповноваженим органом або посадовою особою державних органів з метою охорони прав та законних інтересів громадян, охорони власності, виконання завдань з охорони громадського порядку і громадської безпеки [6, с. 121].

Провадження в справах про адміністративні правопорушення мають свої особливості, що й вирізняють їх від інших. До таких можна віднести:

- виникає у зв'язку із вчиненням проступку та необхідністю проведення адміністративного розслідування;
- реалізується тільки визначеним колом суб'єктів особливе місце серед яких посідають органи виконавчої влади;
- процесуальні акти цього провадження мають певну специфіку;
- за допомогою даного провадження реалізуються норми адміністративної відповідальності;
- здійснюється, як правило, у позасудовому порядку;
- з усіх видів адміністративного процесу воно найбільш подібне до юрисдикційних проваджень в інших галузях права (зокрема, кримінально-процесуального) [6, с. 119].

Щоб детально розглянути особливості адміністративного провадження у справах про дрібне викрадення чужого майна (ст. 51 КупАП), потрібно встановити, що собою являє дане правопорушення. Під терміном «викрадення» можна розуміти незаконне, протиправне заволодіння чужим майном, яке несе шкоду для потерпілого, власника даного майна. Викрадення чужого майна можна здійснити шляхом: крадіжки, шахрайства, привласнення, розтрати [3].

Крадіжка зазвичай вчиняється таємно, за відсутності осіб, яким належить майно, або в їх присутності, але не помітним для них чином.

Шахрайство за своєю суттю це заволодіння майном або придбання права на майно обманним шляхом, тобто винна особа через безпосереднє спілкування з потерпілим, входить в коло довірених осіб, а потім чинить протиправні дії, які несуть майнову шкоду потерпілому, при цьому потерпіла особа знає про дані діяння, але не може розуміти їх негативних наслідків для себе, оскільки знаходиться в омані й добровільно передає майно або право на майно винній особі.

Привласнення полягає у протиправному і безоплатному вилученні (утриманні, неповерненні) винним чужого майна, яке знаходилось у його правомірному володінні, з наміром надалі обернути його на свою користь чи користь третіх осіб. У результаті привласнення чужого майна винний починає незаконно володіти і користуватись вилученим майном, поліпшуючи безпосередньо за рахунок викраденого своє матеріальне становище [3].

Розтрата передбачає незаконне і безоплатне витрачання (споживання, продаж, безоплатну передачу, обмін, передачу в рахунок погашення боргу тощо) винним чужого майна, яке йому ввірене чи перебувало в його віданні. В результаті розтрати винний поліпшує майнове становище інших осіб шляхом безпосереднього споживання ними незаконно вилученого майна, позбавлення їх за рахунок витрачання такого майна певних матеріальних витрат, збільшення доходів інших осіб [3].

Ще одним нюансом у провадженнях про дрібне викрадення чужого майна є визначення суми дрібного викрадення. Відповідно до ч. 3 ст. 51 КУпАП викрадення чужого майна вважається дрібним, якщо вартість такого майна на момент вчинення правопорушення не перевищує 0,2 неоподаткованого мінімуму доходів громадян.

Щоб встановити межу між дрібним викраденням чужого майна та таємним викраденням чужого майна (крадіжкою), необхідно розрахувати неоподаткований мінімум доходів громадян.

Відповідно до п. 5 підрозділу 1 розділу XX Податкового кодексу України для норм адміністративного та кримінального законодавства в частині кваліфікації адміністративних або кримінальних правопорушень сума неоподаткованого мінімуму встановлюється на рівні податкової соціальної пільги, визначеної підпунктом 169.1.1 пункту 169.1 статті 169 розділу IV цього Кодексу для відповідного року [4].

Відповідно до підпункту 169.1.1 пункту 169.1 статті 169 розділу IV Податкового кодексу України податкова соціальна пільга дорівнює 50 відсоткам розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунок на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року [4].

Згідно зі ст.7 Закону України «Про Державний бюджет на 2017 рік» з 1 січня 2017 року прожитковий мінімум для працездатних осіб становить 1600 грн. На підставі вищевказаного розраховуємо податкову соціальну пільгу, яка дорівнює 800 грн. (50% від прожиткового мінімуму для працездатних осіб). Тому, викрадення чужого майна вважається дрібним, якщо вартість такого майна на момент вчинення правопорушення не перевищує 160 грн 00 коп (0,2 від 50% 1600 грн) [4].

Отже, якщо вартість викраденого майна перевищує 160 грн, за таке правопорушення настає кримінальна відповідальність.

Провадження у справах про дрібне викрадення чужого майна можуть розглядати у адміністративному порядку, судовому, та такі, що здійснюються громадськими організаціями. Провадження, що здійснюються в адміністративному порядку здійснюють органи виконавчої влади (комісіями при місцевих органах державної влади, або одноособово посадовими особами. У судовому порядку провадження судді здійснюють одноособово.

В адміністративному порядку провадження здійснюється:

- 1) органами виконавчої влади (адміністративними комісіями при місцевих органах державної виконавчої влади);
- 2) одноособово посадовими особами – представниками органів державної виконавчої влади – річкового, повітряного, автомобільного та електротранспорту, внутрішніх справ, пожежного нагляду, рибоохорони, митного нагляду, нагляду за охороною праці, військовими комісаріатами (тобто інспекторами, контролерами, начальниками цих органів) тощо;
- 3) громадськими органами та їх уповноваженими особами – наприклад, громадськими органами з охорони громадського порядку; громадськими інспекторами – Українського товариства

охорони пам'яток історії та культури, лісовим інспектором, мисливським інспектором, органів рибоохорони, охорони навколишнього природного середовища тощо [7, с. 266].

У судовому порядку провадження у справах про адміністративні правопорушення здійснюється суддями одноособово. Завданнями провадження у справах про адміністративні правопорушення є своєчасне, повне і об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її в точній відповідності із законодавством, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, запобігання правопорушенням, виховання громадян в дусі додержання законів, зміцнення законності (ст. 245 КУпАП).

Аналіз законодавства України дає змогу виділити два види провадження в справах про адміністративні правопорушення – звичайне та спрощене. Проте можна виділити ще два види провадження – спеціальне провадження із застосуванням адміністративних стягнень завчнення правопорушень, що не становлять значної суспільної небезпеки, та провадження в органі адміністративної юрисдикції іншої інстанції.

Звичайне здійснюється у більшості справ і детально регламентовано чинним законодавством. Воно передбачає складання протоколу, визначає зміст, запобіжні заходи та порядок їх застосування, права та обов'язки учасників провадження, порядок розгляду справ, факти, обставини, що є доказами.

Прискорене (спрощене) провадження застосовується щодо невеликої кількості правопорушень. Таке провадження характеризується мінімумом процесуальних дій та їх оперативністю. Протокол правопорушення не складається, посадова особа, що виявила правопорушення, приймає і виконує рішення про накладення стягнення (штрафу або попередження) на місці вчинення правопорушення [7, с. 265].

Справи про дрібне викрадення чужого майна належать до когорти правопорушень, що не становлять значної суспільної небезпеки, тому розглядаються у звичайному порядку.

Провадження у справах про дрібне викрадення чужого майна має певні стадії. До них належать: порушення справи та адміністративне розслідування, прийняття рішення по справі, оскарження або опротестування рішення, виконання постанови. Порушення справи є початковою стадією адміністративного провадження. На даній стадії починається збирання матеріалів по справі та встановлення фактів, що стосуються справи. Підставою порушення справи може бути заява потерпілої особи, повідомлення свідків, інших громадян, посадових осіб тощо [7, с. 215].

Основною стадією є розгляд справ і прийняття по ним вмотивованого рішення. Дана стадія згідно з положеннями КУпАП включає три

етапи: підготовку справи до розгляду; розгляд справи; прийняття у ній постанови. Постанова по справі має бути прийнята відповідним органом, чи посадовою особою, яка розглядала відповідне правопорушення, також вона повинна містити всі необхідні реквізити: найменування органу, який виніс постанову, дата винесення постанови, інформація про особу, щодо якої було порушено адміністративне провадження, встановлені під час розгляду справи обставини та події, а також відповідна стаття нормативно-правового акту під яке підлягає певне правопорушення. Винесене рішення по справі негайно доводиться до відома зацікавлених осіб [7, с. 216].

Однією з стадій адміністративного провадження є оскарження прийнятого рішення. Ця стадія є яскравим прикладом однією з гарантій захисту прав особи, забезпечення законності при притягненні до адміністративної відповідальності [1, ст. 8].

Відповідно до ст. 287 КУпАП постанову може бути оскаржено особою, щодо якої її винесено, а також потерпілим. Порядок оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення встановлено ст. 288 КУпАП.

Останньою стадією адміністративного провадження є виконання рішення прийнятого у справі про адміністративний правопорушення. Зазвичай виконання постанови покладається на орган, чи посадову особу, що її винесла. Проте в деяких випадках виконання постанови покладається на спеціально-уповноважені органи. Найголовніше на що повинна бути звернена увага під час виконання постанови – це чи ознайомлений порушник зі змістом постанови, що винесена по справі. Саме ця стадія має на меті виховання правопорушника та носить превентивний характер, як для нього в утриманні від інших правопорушень, так і для сторонніх осіб. Але основним завданням є перевиховання особи, що здійснила адміністративний проступок.

Висновки. Отже, з урахуванням вище зазначеного адміністративне провадження у справах про дрібне викрадення чужого майна чітко зазначене та врегульоване законодавством. Воно являє собою діяльність уповноважений суб'єктів (органів, чи посадових осіб), які в ході своєї діяльності детально розглядають справи, що стосуються дрібного викрадення чужого майна та виносять вмотивовані рішення, чим забезпечують права та законні інтереси громадян. При розгляді таких справ потрібно звертати особливу увагу на вартість викраденого майна, а саме, цінність речі, на даний час, не повинна перевищувати 160 грн, в іншому випадку це вже буде вважатися злочином, а не правопорушенням, тому розглядатиметься згідно норм кримінального права України. Також варто зазначити, що не зважаючи на встановлену та закріплену законодавством процедуру розгляду подібних справ, кожна з них має індивідуально-конкретні особливості.

Список літератури:

1. Конституція України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 верес. 2015 р.: (ОФІЦ. ТЕКСТ). – К.: Паливода А.В., 2015. – 64 с. (Закони України).
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 5 січня 2017 року.

3. Науково-практичний коментар КОДЕКСУ УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ / Р.А. Калюжний, М.І. Іншин, І.М. Шопіна та ін. – Видання п'яте, із змінами та доповненнями станом на 10 вересня 2013 р. – К.: Алерта, 2013. – 976 с.
4. Податковий кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доповненнями Станом на 5 січня 2017 року.
5. Адміністративне право. Загальна частина (альбом схем) [текст] навч. посіб. / О.В. Кузьменко, І.Д. Пастух, М.В. Плугатир, М.В. Співак. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 232 с.
6. Адміністративне право. Загальна частина: Навч. посіб. / [Алфьоров С.М., Ващенко С.В., Долгополова М.М., Купін А.П.] – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 216 с.
7. Адміністративне право України: підручник / [Галунько В.В., Олефір В.І., Гридасов Ю.В., Іванищук А.А., Короед С.О.] – Херсон: ХМД, 2013. – Т. 1: Загальне адміністративне право. Академічний курс. – 393 с.

Таранюк Т.О., Бабич В.А.

Університет государственной фискальной службы Украины

ОСОБЕННОСТИ АДМИНИСТРАТИВНОГО ПРОИЗВОДСТВА ПО ДЕЛАМ О МЕЛКОМ ХИЩЕНИЕ ЧУЖОГО ИМУЩЕСТВА

Аннотация

В статье исследуется проблема правового регулирования процедуры осуществления административных производств по делам о мелком хищении чужого имущества. А также указывается стоимость имущества, согласно которого осуществляются разграничения, собственно, между мелким хищением чужого имущества и кражей, что в дальнейшем влияет на процедуру рассмотрения дела.

Ключевые слова: кража, хищение, мошенничество, присвоение, растраты, административное производство.

Taranyk T.O., Babich V.A.

University of the State Fiscal Service of Ukraine

FEATURES OF ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS IN CASES OF PETTY THEFT OF ANOTHER'S PROPERTY

Summary

The article investigates the problem of legal regulation of the procedure of administrative proceedings in cases of petty theft of another's property. And specifies the value of the property, according to which there are distinction, actually, between petty theft and theft, which further affects the procedure of the case.

Keywords: theft, stealing, fraud, misappropriation, embezzlement, administrative proceedings.